

Henry Hansen, Krogh, Ladefoged, Ellen Poulsen, Jacob Pedersen, Hvidberg, Gertie Wandel og Svend Jørgensen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ydelse af ekstraordinær brændselshjælp til arbejdsløshedsforsikrede.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1423, fremsættelsen i tidenden sp. 2676).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ravn: Det lovforslag, der her foreligger til behandling, er et tillæg til den gældende lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring og går ud på at yde en ekstraordinær brændselshjælp til de arbejdsløse i den særlige situation, vi befinder os i. Baggrunden for lovforslaget er en henvendelse fra ledelsen i de faglige organisationer og fra arbejdsløshedskassernes samvirke, der har ment, at man under de rådende særlige forhold burde yde en sådan ekstra eengangsbrændselshjælp.

I december 1951 gennemførte man en ændring i arbejdsløshedsloven, således at brændselshjælpen indgik som et normalt led i understøttelsen. Brændselshjælpen er pristalsreguleret ligesom den øvrige understøttelse, men det kan ikke bortforklares, at de ekstraordinære stigninger i brændselpriserne har medført en forhøjelse, som ikke er kommet til udtryk i det almindelige pristal. Jeg kan måske bedst sige det med et par tal.

Medens pristallet siden 1953 er steget med ca. 10 pct., er brændslet i det samme tidsrum steget med ca. 52 pct. — eller sagt med andre ord: hvis man dengang kunne købe 10—11 hl koks for brændselshjælpen, kan man i dag kun købe 7—8 hl, og som vejrforholdene udvikler sig nu, ser det desværre ud til, at der vil komme yderligere prisstigninger på brændslet. Når man så desuden tager den hårde vinter i betragtning — en vinter, der tilsyneladende har bidt sig hårdere og mere vedvarende fast, end den plejer herhjemme — forstår man de vanskeligheder, der er skabt for de arbejdsløse, og derfor betyder den højtærede socialministers forslag en håndsrækning til dem i en vanskelig tid.

Lovforslaget går ud på en udvidelse af den nuværende brændselshjælp, idet der foreslås ydet en ekstraordinær eengangsbrændselshjælp, når de arbejdsledige er afkontrolleret i 80 dage. Jeg vil gerne i denne forbindelse rejse det spørgsmål, om ikke der kan finde en deling sted, så at der ved en ledighed på f. eks. 60 dage kunne udbetales det halve af beløbet. For øjeblikket er det således, at huslejhjælpen er gradueret og det samme gælder juleunderstøttelsen. Spørgsmålet er, om man ikke skulle gøre det samme for denne brændselshjælps vedkommende; jeg tror, det ville være en fordel for alle parter, og jeg kan på mit partis vegne sige, at vi gerne vil medvirke hertil.

Lovforslaget går endvidere ud på, at der stilles 8 mill. kr. til rådighed for denne opgave, og det betyder formentlig, at de økonomisk dårligst stillede kasser kan få fuld dækning for deres udgifter. Jeg vil gerne understrege nødvendigheden af denne bestemmelse. Der findes kasser, som er sådan stillet, at de ikke kan påtage sig ekstra udgifter; hvis de ikke kan få udgifterne til den ekstraordinære brændselshjælp dækket, vil de ikke være i stand til at udnytte loven. Jeg er vidende om, at arbejdsmændenes arbejdsløshedskasse i indeværende regnskabsår regner med i bedste fald at få et underskud på 29 mill. kr., og der er andre kasser, der kæmper med akkurat de samme vanskeligheder. Det er klart, at disse kasser ikke kan påtage sig flere udgifter, end de har i forvejen.

Jeg vil forøvrigt gerne i denne forbindelse spørge den højtærede socialminister, hvordan det går med den kommission, der blev nedsat i 1953 med den opgave at finde frem til en løsning med hensyn til de vanskeligt stillede kassers økonomi. Jeg tror at kunne sige, at disse kasser venter med længsel på et resultat af dette kommissionsarbejde.

Jeg skal nøjes med disse bemærkninger og kun sige, at vi vil yde vor medvirken til en velvillig behandling af dette lovforslag; det er vel unødvendigt at føje til, at det skal være en hurtig behandling, hvis de arbejdsløse skal have den hjælp, de trænger til.

Lorentzen: Den gældende arbejdsløshedslov er jo ikke ret gammel — den er, som det vil vides, bekendtgjort den 18. februar

[Lorentzen.]

1952 — og i § 15, stk. 9, i denne lov findes en regel om brændselshjælp, der, forsåvidt angår tidsrummet, indenfor hvilket man skal være arbejdsledig — nemlig 1. oktober — 31. marts — er identisk med det foreliggende lovforslag, og der kræves, at den arbejdsledige er afkontrolleret som ledig mindst 40 dage, for at han kan være berettiget til at få en brændselshjælp, der efter de for tiden gældende satser for forsørgeres vedkommende er 95 kr. og for andre forsikrede 61 kr.

Efter loven yder statskassen indtil 75 pct. refusion af udgifter til brændselshjælp på visse betingelser. En af disse betingelser er, at det gennemsnitlige årlige kontingent skal have udgjort mindst 3,5 pct. af den gennemsnitlige årsfortjeneste for medlemmer af den pågældende kasse. Det er desværre i dag tvivlsomt, om den store arbejdsmændenes arbejdsløshedskasse opfylder betingelserne for at kunne betragtes som vanskeligt stillet, idet det er mig og en del andre bekendt, at statistisk departement har ment, at den nævnte kasse for 1954—55 ikke opfylder betingelserne på grund af kontingentbestemmelsen. Departementet har den 16. november 1955 oplyst, at den gennemsnitlige årsfortjeneste for arbejdsmændene under eet har udgjort 7 418 kr., og hvis dette tal er rigtigt, hvad arbejdsmændenes kasse dog bestrider, vil det sige, at kassen ikke opfylder betingelserne for at få refusion bl. a. af brændselshjælp og visse andre ydelser, som rundt regnet kan anslås til ca. 30 mill. kr. En kontingentforhøjelse vil imidlertid ikke bliver ret stor, idet der i øjeblikket betaales et kontingent på 250 kr. årlig, og det skal forhøjes med knap 10 kr., for at man i hvert fald i fremtiden vil opfylde betingelserne for vanskeligt stillede arbejdsløshedskasser.

For at have et udgangspunkt til bedømmelse af, hvad kasserne yder i brændselshjælp, tager jeg igen arbejdsmændenes arbejdsløshedskasse. Jeg kender de nøjagtige tal for 1953—54. De er for hovedforskringens vedkommende 7,7 mill. kr. og for fortsættelseskassens vedkommende ca. 375 000 kr. Samtlige kasser har i brændselshjælp i det år, altså 1953—54, hvor tallene er tilgængelige for alle, ydet ca. 15 mill. kr., og da medlemsantallet i arbejdsløshedskas-

serne pr. 31. marts 1954 er rundt regnet 665 000, vil det sige, at hvert medlem gennemsnitlig har fået 16—17 kr.

Løvrigt har det i denne forbindelse interesse at se, hvad samtlige kasser har ydet i understøttelse i de år, der er gået. I 1953—54 var den egentlige understøttelse 249 mill. kr. og i det påfølgende år, 1954—55, 220 mill. kr. Jeg ser herved bort fra administrationsudgifterne, som ligger på ca. 15 mill. kr., og visse andre ydelser. Brændselshjælpen er jo den store post i ydelserne til ledige medlemmer af kasserne.

Løvrigt er det glædeligt at konstatere, at samtlige arbejdsløshedskasser i Danmark ikke er noget fattigmandsforetagende. De er tværtimod meget velkonsoliderede, og det er en linie, der er fortsat siden 1952. F. eks. androg den samlede formue i arbejdsløshedskasserne pr. 31. marts 1954 godt 324 mill. kr., og året efter den 31. marts 1955 var den steget til 362 mill. kr. Hvis vi dividerer antallet af alle arbejdsløshedskassemedlemmer ind i dette tal, kommer vi til det resultat, at hvert medlem i gennemsnit ejer 539 kr. Nu ligger det meget forskelligt for de forskellige kasser, og jeg har allerede gjort opmærksom på, at arbejdsmændenes kasse ikke har den samme guldrandede karakter som mange af de andre kasser.

Hvad angår ledighedsprocenten er den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent i 1953—54 af arbejdsdirektøren opgjort til 9 og i 1954—55 til 7,9, og vi skal mange år tilbage i tiden for at finde en så lav procent, dog bortset fra et enkelt år, nemlig 1947—48, da den var på 7,5. Det er forsåvidt meget glædelige tal, men på den anden side er det også tal, der vækker til eftertanke. Man kan ikke undgå at stille sig selv det spørgsmål: Hvor stor vil udgiften efter den gældende arbejdsløshedslov blive, hvis vi kommer ind i en depressionsperiode, således at mange flere kommer til at gå ledige? Så vil det jo blive så store tal, at vi næsten viger tilbage for at tænke på det. Der er imidlertid ingen tvivl om, at der i øjeblikket er en ikke uvæsentlig stigning i arbejdsløsheden. De tal, som vi allesammen har adgang til at se, viser jo tydeligt, at det i øjeblikket går i den forkerte retning.

Jeg har ment at burde gøre disse bemærkninger for at give et nogenlunde klart billede af den baggrund, der objektivt bør tegnes

[Lorentzen.]

af den situation, arbejdsløsheds-kasserne står i i dag. Det går efter vor opfattelse ikke an alene at lade vor stilling til lovforslaget være knyttet til den nuværende vintersæson, for så løber vore følelser let løbsk med os, og vi kan komme til at foretage noget, som vi senere må fortryde, fortryde i hvert fald den dag, da pengene måske bliver små, og da arbejdsløsheden rigtig sætter ind. Vi kan næppe heller se bort fra, at lovforslaget foruden at bygge på, skal vi sige en psykologisk depression i øjeblikket på grund af de store ismasser og kulden måske også har den opgave — det er sådan en lille mistanke, jeg har, den er måske urigtig, men den kan ikke helt rives ud af mit sind — at virke som et skjold for regeringen mod de angreb, der kommer udefra, fra kommunistisk side, og den agitation, der i øjeblikket drives i „Land og Folk“ imod arbejdsløshedsloven. Det er et formål, som vi ikke kan være med til at tjene.

Det ærede medlem hr. Ravn gjorde rede for, hvad selve lovforslaget går ud på. Det centrale er dette, at en arbejdsledig kan få et ekstraordinært brændselstillæg, hvis han har været ledig i 80 dage i tidsrummet 1. oktober 1955—31. marts 1956. Dernæst står der i lovforslaget, at statskassen vil stille indtil 8 mill. kr. til rådighed for socialministeren til fordeling mellem vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser.

Nu vil jeg gerne spørge den højtærede socialminister eller den minister, der i dag skal erstatte den højtærede socialminister, hvad der forstås ved „vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser“. Jeg skal ikke gøre det mere indviklet, end det er, men nøjes med at sige, at selve loven arbejder med begrebet „vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser“. Jeg tror, at både det ene og det andet medlem nødtigt vil eksamineres, og også jeg vil nødtigt eksamineres, i disse indviklede regler. Men jeg vil gerne spørge: Er det lovforslagets mening, at en arbejdsløsheds-kasse skal være vanskeligt stillet i arbejdsløshedslovens betydning, eller skal der dannes et nyt kriterium, så at det overlades til den højtærede socialminister at skønne efter egne følelser og naturligvis efter en så objektiv og redelig vurdering, som man nu en gang kan foretage, om en

kasse er vanskeligt stillet? Hvis det sidste er tilfældet, må vi straks melde pas og hus forbi, for det er meget farligt på et tidspunkt, da loven af 1952 kun har eksisteret i en ganske kort årrække, og i en arbejdsløsheds-mæssigt meget gunstig tid at lave om på den, fordi der er en kuldeperiode over Europa og Danmark.

Vi kan heller ikke undlade at interessere os for, hvordan forslaget vil komme til at virke i forhold til § 15, stk. 10 — jeg skal lette forståelsen ved at sige, at det drejer sig om 4/5-reglen. Jeg ved godt, at man nu og da har fortolket den på en lidt lempeligere måde, men det er for os meget vigtigt, at det ikke bliver sådan, at arbejdsløsheds-understøttelsen når en sådan størrelse, at man må sige til folk: ja, megen fortjeneste får du ikke ved at arbejde — og i visse tilfælde må sige: du får slet ingen fortjeneste. Det er altså det, der ligger til grund for arbejdsløshedsloven af 1952. 4/5-grænsen må vi i hvert fald overholde, selvom vi meget godt kan se, at det ikke er så forfærdelig nemt, i hvert fald hvor der er mange børn.

Dernæst vil jeg tro, at vi bliver nødt til i det kommende udvalg at se på, om det er rigtigt, hvis man mener, at situationen nu er inde til ekstraordinært at give et eengangstillæg, at det skal komme ikke-forsørgere, ugifte eller andre tilgode. Vi er kort sagt meget betænkelige ved det foreliggende lovforslag, betænkelige, når vi ser på kassernes økonomi, kassernes formue, betænkelige, når vi ser på den relativt lave arbejdsløshed, der har været i en længere periode, betænkelige, når vi ser ud i fremtiden og tænker os, hvad der vil ske, hvis dette land skulle blive hjemløst af en betydelig arbejdsløshed.

Jeg kan derfor ikke herfra give tilsagn om, at mit parti vil gå ind for lovforslaget i den foreliggende form. Vi vil se med velvilje på visse bestemmelser og iøvrigt afvente, hvad regeringen eventuelt vil gå med til af ændringer i lovforslaget, forinden vi givet tilsagn om at medvirke til et lovforslag af denne karakter.

Poul Sørensen: Når man skal drøfte det foreliggende lovforslag, må man iagttage den baggrund, der er for det. Jeg skal ikke nægte, at hvis det var mig, der havde med

[Poul Sørensen.]

disse ting at gøre, og jeg skulle stå til ansvar for situationen overfor det nuværende regeringsparti, ville det, når jeg så på de foreliggende arbejdsløshedstal, løbe mig koldt ned ad ryggen. Der skrives for tiden meget lidt i regeringspressen om arbejdsløsheden, men i perioden 1950—53 var arbejdsløshedsproblemet forsidestof i de socialdemokratiske blade rundt i landet.

I dag går man meget stille med dørene. Når man tager i betragtning, at vi omkring nytår, altså inden vejret forøgede vanskelighederne, havde et arbejdsløshedstal, som, såvidt jeg kan se, var det næststørste, vi har haft i de sidste 8 år, så er der grund til visse overvejelser. Jeg har lov til at sige, at de tal, som vi har aflæst igennem januar måned, er meget, meget alvorlige set i forhold til de tidligere arbejdsløshedstal. Det sidste tal, jeg har, stammer fra for 14 dage siden; da stod vi med over 135 000 arbejdsløse, og heraf var over 87 000 arbejdsmænd. Arbejdsmændenes repræsentanter i det høje ting går imidlertid mere roligt omkring her, end de gjorde for nogle år siden, da det var andre, der havde magten.

Under behandlingen af denne sag kan det selvfølgelig ikke drøftes, hvad årsagen er til, at en socialdemokratisk regering efter den valgkamp, partiet gennemførte i 1953 med programmet fuld beskæftigelse, nu står med nogle af de største arbejdsløshedstal, vi har set, oven i købet rammende den dårligst stillede del af arbejderbefolkningen, de ufaglærte, arbejdsmændene. På denne baggrund møder vi det foreliggende lovforslag om ydelse af en ekstra brændselshjælp, hvortil staten skal yde 8 mill. kr. Jeg skal ikke fordybe mig meget i denne sag; lovforslaget er let overskueligt. Jeg vil dog gerne sige ligesom det ærede medlem hr. Lorentzen, at vi vil ikke tage stilling til lovforslaget nu, da der er forskellige ting, vi må have oplyst og klaret forinden. Vi vil stille vore spørgsmål i det udvalg, vi vil foreslå nedsat, når første behandling af lovforslaget er til ende.

Jeg forstår meget vel den situation, som de arbejdsløse takket være den førte politik er kommet i. Det er ting, vi sikkert alle forstår, men der skal være en sammenhæng

i disse sager, og derfor må vor stilling være den, jeg her har antydnet.

Ordføreren for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Ravn, efterlyste arbejdsresultater fra den kommission, der beskæftiger sig med vanskeligt stillede arbejdsløhedskasser. Det er ikke her stedet til at gøre endelig status vedrørende det arbejde, som hidtil er udført dér, men jeg vil gerne på den givne foranledning, da udtalelsen ikke bør stå ubesvaret, gøre en enkelt betragtning gældende som delvis svar på de bemærkninger, den ærede ordfører fremkom med. Jeg erkender, at der selvfølgelig er meget, der taler for den betragtning, som vi på et andet stort område har hørt fremsat i de sidste måneder, at det har sin store fordel, at de, der er underkastet denne lovgivning, er med til at bestemme grundlaget for den, således at de i og for sig anerkender, at det er en rimelig lovgivning. Derfor vil mine bestræbelser — det vil jeg sige til den ærede ordfører for socialdemokratiet — gå ud på at vække forståelse for, at der må ske en ændring i lovgivningen vedrørende arbejdsløhedskasserne. Jeg har tidligere sagt det her i tinget, og jeg gentager det: vi stivner i fordomme og i en opbygning af arbejdsløshedskasserne, som intet har med året 1956 at gøre. Ordningen, som den er, hører fortiden til, og hidtil har der overhovedet ikke været forståelse hos arbejdsløshedskassernes ledelse for tanken om at lægge tingene mere moderne, praktisk og rigtigt tilrette; skulle der være nye tegn at spore i så henseende, hører jeg det gerne.

Det høje ting vil sikkert kunne forstå vore synspunkter. Når snart to trediedele af alt, hvad arbejdsløshedsunderstøttelserne koster, ydes af det offentlige, må der sikkert i flere og flere kredse kunne vindes gehør for, at der må skabes en anden ordning. Som forholdene er nu, må de dårligst stillede af arbejderbefolkningen, arbejdsmændene, af hver hundrekroneseddel, de tjener, betale 3 kr. 60 øre til deres arbejdsløhedskasse, medens smedene betaler 60 øre og de meget aktive handels- og kontormedhjælpere 70 øre. Det problem slipper man ikke udenom, og det skulle glæde mig, om den ærede socialdemokratiske ordfører havde det budskab at bringe os, at socialdemokra-

[Poul Sørensen.]

tiet og de faglige organisationer var villige til at gå ind i en forhandling herom. I så fald er jeg ganske sikker på, at der vil kunne nås resultater i den kommission, der er nedsat til behandling af hele dette store og vigtige område.

Jeg håber altså, at vi vil møde en mere moderne indstilling på disse områder.

Jeg vil slutte med at sige i forbindelse med det foreliggende lovforslag, at vi vil forsøge at vise ethvert skyldigt hensyn til den store arbejdsløshed, regeringen har bragt tilveje, og som mange tusinder nu lider under. Det vil vi søge at gøre, men det fordrer en udvalgsbehandling, hvorunder de oplysninger, vi begærer, kan blive fremlagt fyldestgørende for os.

Aage Fogh: I rigsdagssamlingen 1951—52 deltog jeg på mit partis vegne i et arbejde for en væsentlig ændring af arbejdsløsheds-kassernes regler under den forudsætning, at vi skulle nå frem til, at arbejdsløsheds-kassernes økonomi skulle kunne hvile sikkert i sig selv. Det glæder mig i dag at kunne konstatere de gode resultater af noget af det, der blev gennemført.

Jeg havde tænkt mig at give nogle oplysninger om, hvorledes kassernes økonomiske stilling er pr. dato, men det er nu gjort af det ærede medlem hr. Lorentzen, så det skal jeg afholde mig fra. De tal, jeg hørte det ærede medlem angive, var helt rigtige. Situationen er den, at der pr. 1. april var en formue på ca. 360 mill. kr. i samtlige arbejdsløsheds-kasser. Det bliver godt og vel 500 kr. pr. medlem, og hvis denne velstand var jævnt fordelt på alle kasserne, ville problemet være ganske overordentlig let at løse. Så skulle der i og for sig kun ske een ting, og det var, at man skulle give arbejdsløsheds-kasserne tilladelse til at udbetale ekstraordinær hjælp til de hårdest ramte medlemmer. Men desværre er det sådan, at man her som andre steder skal omgås forsigtigt med gennemsnitstal. Jeg hørte, at en kendt kollega som argumentation mod anvendelsen af gennemsnitstal gav følgende eksempel: „Da jeg gik her op til mødet, traf jeg to mænd på gaden, der gennemsnitlig er millionærer. Den ene har 2 mill. kr., den anden har ingen penge“. Gennemsnittet er rigtigt nok. Det er lige-

sådan med arbejdsløsheds-kasserne. De mest velhavende har over 2 000 kr. pr. medlem, men desværre er det sådan, at den meget store kasse, der tæller en trediedel af samtlige medlemmer, i forhold til medlemsantallet næsten ingen kapital har. Det er jo sådan, at det er denne kasse, der har de store vanskeligheder, og derfor kan jeg i og for sig tiltræde de udtalelser, som det ærede medlem hr. Poul Sørensen fremsatte.

Jeg vil være meget interesseret i — ikke i forbindelse med denne lovgivning, men i forbindelse med det kommissionsarbejde, der foregår for tiden — at finde frem til en form for konsolidering af arbejdsmændenes arbejdsløsheds-kasse. Tiden er ikke til i dag, at jeg fremfører, på hvilken måde jeg kunne tænke mig det skulle ske, men jeg nævner det som en af de vigtigste opgaver, som, såvidt jeg kan se, foreligger på dette område.

Det er klart, at det sundeste er at finde frem til en form for konsolidering, som virkelig kan holde, og så sige til kasserne: nu må I selv klare vilkårene efter de lovregler, der er fastsat. Den uheldigste form, vi kan have, er den, som vi havde tidligere, at vi næsten hvert år bliver stillet overfor velgørehedsforslag, der skal diskuteres her i salen, hvor man undertiden søger at overgå hinanden. Vi har ikke fået konsolideret arbejdsløsheds-kasserne således, som vi ønsker det. Vi vil derfor gerne medvirke til at nå frem hertil, og derfor kan den højtærede minister regne med, at vi er velvilligt indstillede overfor det udvalgsarbejde, der skal foregå, specielt hvad angår de kasser, der er vanskeligt stillede.

Nu havde det været rart, synes jeg, om ministeren havde givet os lidt flere oplysninger. Jeg synes i og for sig, det havde været rimeligt, om der med forslaget var fulgt en række oplysninger om arbejdsløsheds-kassernes stilling i almindelighed, men det har man altså undladt. Vi har nu fået oplysningerne af det ærede medlem hr. Lorentzen. Dem har jeg ikke noget at indvende imod. På baggrund af disse oplysninger vil jeg gerne understrege, hvad der står i § 2:

„Til hel eller delvis dækning af de af en anerkendt arbejdsløsheds-kasse i medfør af § 1 afholdte udgifter til brændselshjælp stilles af statskassen et beløb af indtil 8 mill. kr. til rådighed for social-

[Aage Fogh.]

ministeren til fordeling mellem vanskeligt stillede arbejdsløshedskasser.“

Jeg understreger især de første ord: „til hel eller delvis dækning“. Jeg ønsker undersøgt i udvalget, hvor langt vi skal gå, og jeg understreger, at ministeren kan regne med, at vi vil være velvilligt indstillet overfor de virkelig vanskeligt stillede kasser. Hvad angår de kasser, der har penge nok, og dem, der ikke har ret store kontingenter, vil vi ikke strække os videre end til, at de kan få tilladelse til, hvis de ønsker det, at udbetale hjælp til de af deres medlemmer, der enkeltvis er særlig hårdt ramt.

Det vil være vor stilling til dette forslag, og så ønsker vi, at vi indenfor en overskuelig tid må nå til et sådant resultat af vort kommissionsarbejde, at der kan blive skabt et bedre grundlag for samtlige arbejdsløshedskassers tilværelse i den kommende tid.

Alfred Jensen: Vi betragter det forslag, som regeringen her har fremsat, som et anerkendelsesværdigt skridt. Det er udtryk for, at man også i regeringens inderkreds er klar over, at de arbejdsløses forhold er af en sådan beskaffenhed, at ekstraordinære foranstaltninger er nødvendige. Det fremgår af forslaget, at man regner med, at der ved en sådan gang ekstraordinær brændselshjælp vil blive tale om en udgift på 10 mill. kr. Det angiver egentlig også, hvor stort et omfang man regner med arbejdsløsheden har, og jeg forstår så udmærket, at der så at sige i alle partier er bekymring over de forhold, der er i erhvervslivet, og over de store arbejdsløshedstal, som vækker uhygge, men som desværre vel kun er forløbere for større arbejdsløshedstal.

Den kommunistiske gruppe har naturligvis intet at indvende imod, at man foreslår et sådant ekstra brændselstillæg, al den stund vi selv har fremsat et forslag herom, som ganske vist favner videre og tager sigte på at yde mere hjælp til dem, der er stedt i arbejdsløshed.

Man vil imidlertid bemærke, at det

lovforslag, regeringen har fremsat, afviger noget fra det, vi har fremsat. Hvad beløbene angår, er de nøjagtigt de samme, men betingelserne for at få dette ekstra brændselstillæg er efter regeringens forslag, at man skal have haft en ledighedsperiode på 80 dage. Hvis man går rent matematisk til værks, kan det måske nok se ud til at være retfærdigt, at når man får 1 portion brændselstillæg efter 40 dages ledighed, skal man gå 80 dage for at få 2 portioner; men tager man i betragtning, under hvilke omstændigheder denne brændselshjælp ydes — det er jo dels de høje brændselspriser, dels de store krav, der stilles til brændslet netop i denne vinter — så er det ikke korrekt at stille det sådan op; så er der mere rimelighed i det forslag, vi har stillet: at man efter 60 dages ledighed får den 2. portion brændselshjælp.

Der er ikke fremlagt nogen statistik over, hvordan ledigheden fordeler sig, men jeg vil tro, at de allerfleste af dem, som har gået arbejdsledige mellem 2 og 3 måneder, først er kommet ud i arbejdsløsheden i november måned. Det vil sige, at hvis de skal opnå at få 2. portion af brændselshjælpen, bliver det måske ikke førend i slutningen af marts måned — under gunstige omstændigheder muligvis i begyndelsen af marts. Jeg håber, vejret vil ændre sig sådan, at de store krav til brændslet, vejrguderne nu stiller, ikke er så store, når vi kommer hen i marts måned. Derfor synes vi, det var mere rimeligt, om man drog omsorg for, at den 2. portion af brændselshjælpen blev udbetalt i februar måned, netop nu, hvor kulden og frosten er slem, og hvor man skal putte meget i kækkelovnen for at holde varmen vedlige; det hjælper ikke noget at skyde det ud, så brændselshjælpen udbetales i sidste halvdel af marts måned. Jeg tror, mange arbejdsløse ikke har mulighed for at opnå kredit; for dem bliver brændselshjælpen kun en skueret; adskillige af dem må sidde og fryse og se deres børn lide under kulden. Derfor vil jeg henstille, at man, når man

[Alfred Jensen.]

skal behandle dette forslag i udvalg, også tager hensyn til dette moment.

Jeg er klar over, at det ærede medlem hr. Ravn, der er ordfører for socialdemokratiet i denne sag, vil føre disse synspunkter frem; han talte selv om rimeligheden af at dele perioden op, så der blev givet en delvis brændselshjælp efter 60 dages ledighed. Os forekommer det, at den 2. portion bør udbetales efter 60 dages ledighed. Jeg vil ikke tro, nogen her har den opfattelse, at 2 gange 95 kr. til familieforsørgere kan dække det brændselsforbrug, som en arbejdsløs har i denne vinter.

Dernæst vil jeg gerne sige følgende. Jeg synes, det er lidt karrigt, at man ikke vil give arbejdsløshedskasserne fuld dækning for den ekstraudgift, de vil få ved denne foranstaltning. Jeg hørte i dag, og jeg hører så ofte, at der mangler solidaritet arbejdsløshedskasserne imellem; det ville være rimeligt, siger man, at smedene, der betaler et så ringe kontingent, skal yde noget mere, for at arbejdsmændene kan slippe noget billigere. Jeg kan ikke tale på arbejdsmændenes vegne, men jeg ved, at arbejdsmændene deroverfor vil sige: det kan være meget godt med en sådan omsorg, men hvorfor skal risikoen begrænses til de arbejdsløshedsforsikrede? Når vi står overfor vanskeligheder, der — som bl. a. det ærede medlem hr. Poul Sørensen nævnte — skyldes regeringens politik, hvorfor er det så kun arbejderne, der skal betale til en sådan ekstrahjælp? Er det så ikke rimeligt, at vi alle er solidariske?

Millionærerne og de velhavende, de, som har tjent på denne tingenes tilstand, bør de ikke betale? Det er udfra disse betragtninger, vi foreslår, at staten skal afholde samtlige udgifter til denne hjælp, og jeg henstiller altså, at man tager dette synspunkt med i betragtning, når man skal behandle sagen i udvalget. Vi bør efter min mening også være opmærksomme på, at arbejdsløshedskasserne i den kommende tid kan komme til at stå overfor krav af en sådan beskaffenhed, at de små reserver, der findes, ikke strækker til; og man skal gøre sig klart, at man meget let kan komme til at stå overfor betydelig større krav end dem, der stilles i dag.

Jeg ser, at ministeren i sin skriftlige

fremstilling begrundet lovforslaget med, at der har været rettet henvendelser til ham fra en hel del ledende folk indenfor arbejdsløshedskasserne. Det er naturligvis et glædeligt tidens tegn, at man tager hensyn til ønsker, der fremføres fra ledende folk i arbejdsløshedskasserne, fra folk, der ved, hvor slem tilstanden er; men jeg synes, man også må tage i betragtning, at disse organer, disse ledende personer i deres henvendelse tillige har beskæftiget sig med andre ting end lige netop brændselshjælpen. Allerede i december måned rettede formanden for Dansk Arbejdsmands Forbund, hr. Chr. Larsen, der også er formand for arbejdsmændenes arbejdsløshedskasse, en henvendelse til samtlige kommuner i Danmark og gjorde opmærksom på de vanskeligheder, som arbejdsmændene stod overfor. Han talte først og fremmest om beskæftigelsesforanstaltninger, men nævnte også, hvilke andre midler der kunne anvendes for at skaffe de arbejdsløse arbejde. Han gjorde opmærksom på, at man i Dansk Arbejdsmands Forbund mener, der findes andre veje ud af landets valuta-vanskeligheder end dem, regeringen har betrådt. Han gjorde opmærksom på, hvor alvorlig, næsten katastrofal tilstanden var for arbejdsmændene, og sagde i sin henvendelse til kommunerne, at her nytter det ikke at komme med udtalelser om, at man har sympati og forståelse; det er realiteter, der skal til. Han pegede endvidere på, at der fandtes en lang række beskæftigelsesforanstaltninger, som kunne sættes i gang.

Altså, problemet er betydeligt større end dette at skaffe de koks frem, som skal fyldes i de arbejdsløses kakkellovne; det drejer sig også om at skaffe beskæftigelse, ikke mindst til arbejdsmændene.

Men hvad har landets kommuner gjort? Stort set har de sagt: hvis situationen bliver alvorlig, kan vi tage fat; vi har en masse arbejde i reserve. Her må man tage i betragtning, at da denne henvendelse blev rettet til kommunerne, var vi i december måned, da vinteren og frosten endnu ikke spillede ind og hele problemet faktisk var et spørgsmål om i den kommende tid at skaffe beskæftigelse til de mange dengang ledige arbejdsmænd.

Det er rigtigt, at ledighedstallet for

[Alfred Jensen.]

arbejdsmændene nærmer sig 100 000; det vil sige, at op imod 40 pct. af medlemmerne i dette store forbund er uden beskæftigelse — og selv i sommerens bedste tid går der vel 10 000—20 000 arbejdsmænd ledige. Det er derfor klart, at man også bør være opmærksom på dette forhold, når man diskuterer de arbejdsløses tilværelse og fremtidsudsigter.

Det samme gælder andre faglige organisationer. Byggefagenes Samvirke i København har henvendt sig til partierne i folketinget og til regeringen og har gjort opmærksom på, hvor katastrofal for beskæftigelsen nedskæringen i byggestøtteleven har været, idet man har opfordret til at tage disse nedskæringer op til revision og sikre boligbyggeriet, for at der kunne blive boliger til dem, der mangler husly, og beskæftigelse til byggearbejderne.

Det er ikke alene byggefagene i København, der har kvaler; andre steder i landet er man ude for de samme vanskeligheder. Der er byer, hvor der faktisk kun bliver ringe byggeri — om der overhovedet kommer noget i gang — i den kommende sommer, og derfor har organisation efter organisation henvendt sig og bedt om, at der må blive truffet foranstaltninger til sikring af beskæftigelse ved anlægsarbejder og boligbyggeri i den kommende tid.

Jeg vil også gøre opmærksom på en anden side af sagen, et andet afsnit i den henvendelse, som Chr. Larsen, formanden for arbejdsmandsforbundet, rettede til kommunerne, nemlig spørgsmålet om ydelse af ekstrahjælp. Jeg understreger, at det var, før vinteren satte ind, han gjorde kommunerne opmærksom på, hvilke vanskeligheder arbejdsmændene stod overfor. Han henstillede til kommunerne, at man gav suppleringshjælp, ekstrahjælp, at man hjalp de arbejdsløse med at klare deres udgifter til husleje, til brændsel, til skat o. s. v. Når en sådan henvendelse rettes, er det jo, fordi man i arbejdsmandsforbundet er klar over, at de understøttelser, der ydes, ikke dækker de udgifter, den almindelige mand har, når han kastes ud i arbejdsløshed, selvom han sætter sit forbrug ned, efter at han ikke længere står på arbejdspladsen.

Vi har da også set, at en række kommuner har været lydhøre heroverfor. Om det nu

skyldes Chr. Larsens henvendelse alene, eller det skyldes, at de på stedet værende fagforeninger er mødt op og har præciseret deres ønsker, skal jeg ikke kunne sige; men der er altså kommuner, som har benyttet sig af de muligheder, der findes til at give de arbejdsløse en ekstra hjælp, og har ydet denne efter § 293 i forsorgsloven. Der er kommuner, som mere end een gang har givet 55 kr. pr. ægtepar i særhjælp udover det, vedkommende får fra arbejdsløsheds-kassen, og 10 kr. pr. barn; det er naturligvis udtryk for forståelse af, hvilke vanskeligheder de arbejdsløse står overfor.

Man kunne ønske, at den store Københavns kommune havde lagt den samme forståelse for dagen. (*Lorentzen*: Er det lovligt?) Det er lovligt. Københavns kommune havde forrige regnskabsår op imod 1½ mill. kr. til rådighed til ekstrahjælp for arbejdsløse — den brugte 25 000 kr. Når en henvendelse som den nævnte rettes fra formanden i Dansk Arbejdsmands Forbund, og når de arbejdsløse i København ser, at kommuner landet over yder ekstrahjælp, er det da klart, at de forventer, at en sådan hjælp også vil blive ydet i København. Jeg vil ikke sige, at der ikke er nogen i København, som har fået ekstrahjælp — for det er der, men det er få og isolerede tilfælde; man udnytter ikke i København de muligheder, der er, for at lette de arbejdsløses kår; der kunne ydes langt mere, uden at man kom ud over lovens bestemmelser, og det ærede medlem hr. Lorentzens frygt er derfor ubegrundet.

Man kunne lægge mere omsorg for de arbejdsløse for dagen. Det har man ikke gjort; i stedet for har man afvist og afvist — man valgte at lade de arbejdsløse kaste ud fremfor at give den hjælp, der var mulighed for efter lovgivningen, med de midler, der står til rådighed. Det forekommer mig, at man ikke har lagt den rette forståelse for de arbejdsløses vanskelige stilling for dagen.

Det lovforslag, som er fremsat af regeringen, vil hjælpe de arbejdsløse, hvad angår indkøb af brændsel, men de arbejdsløses daglige tilværelse vil ikke blive betrygget derved. Når man tager i betragtning, hvad der er sagt, bl. a. fra arbejdsmandsforbundets side, kan det da ikke være meningen, at regeringen vil indskrænke sig til at komme med dette forslag om en ekstra brændsels-

[Alfred Jensen.]

hjælp; man må da også se på de understøttelser i dagpengebeløb, der udbetales, og det er indlysende, at man også her må gå over til at yde tillæg til de gældende understøttelsessatser — jeg vender tilbage til dette punkt senere i dag og skal derfor nu indskrænke mig til disse bemærkninger.

Vi er selvsagt velvilligt indstillet overfor det foreliggende lovforslag, som også synes at møde forståelse fra alle sider i salen.

Søren Olesen: Der er jo ingen tvivl om, at der i mange hjem er brug for en ekstra brændselshjælp, når der er arbejdsløshed tilstede. Derfor ser også jeg med velvilje på, at der kan gives kasserne tilladelse til udbetaling af en ekstrahjælp som den, der her er foreslået — og det skulle jo ikke volde nogen vanskelighed for de kasser, som er sådan stillet, at de kan udbetale denne hjælp.

Det andet punkt: spørgsmålet om de vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser, er det efter de faldne udtalelser meget vanskeligt at tage en afgjort stilling til her ved første behandling. Jeg kan derfor kun udtale det ønske, at man må finde en form, hvorefter kasserne selv får det ansvar, som man mener de bør have, dog således, at der på den anden side også kan ydes de vanskeligt stillede kasser, d. v. s. de kasser, som har en stor ledighed, en passende hjælp til afholdelse af de udgifter, som det vil medføre.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne takke det ærede medlem hr. Ravn for den tilslutning, han gav lovforslaget. Jeg er naturligvis på socialministerens vegne meget villig til at deltage i forhandlingen om, hvorvidt man kan finde en ordning, hvorved man kommer til en deling ved de 60 dage. Med hensyn til den i 1953 nedsatte kommission tør jeg ikke give det ærede medlem noget svar, men jeg skal lade undersøge, hvor langt arbejdet er fremme. Jeg mener at vide, at det ærede medlem hr. Lorentzen er formand for kommissionen, og måske han vil være i stand til at sige noget derom.

Til det ærede medlem hr. Lorentzen vil jeg blot gøre et par bemærkninger. Jeg sporede ikke nogen nogen udtalt velvilje i det

ærede medlems tale. Han fremhævede den formuestigning, der har været indenfor arbejdsløsheds-kasserne taget som helhed, og gjorde nogle lidt bidske bemærkninger om de følelser, ismasserne har fremkaldt, og de følelser, der var fremkaldt hos regeringen og mit parti af frygt for kommunisterne o. s. v. Jeg vil gerne sige, at grundlaget for dette lovforslag jo er lagt, længe før vi sporede ismasserne, længe før denne agitation fra kommunistisk side satte ind, og længe før disse forslag fra kommunistisk side blev anmeldt i det høje ting; det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at denne sag har været under ventilation gennem længere tid.

Det ærede medlem rejste spørgsmålet om, hvad der forstås ved vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser i lovforslagets § 2, og henviste til, at det er et teknisk udtryk, der anvendes i arbejdsløshedsloven. Det er naturligvis et spørgsmål, vi kan drøfte i udvalget. Jeg opfatter det således, at det foreliggende lovforslag ikke er et ændringsforslag til arbejdsløshedsloven, og at vi her opererer med begrebet vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser; for at sige det direkte, så omfatter det også arbejdsmændenes arbejdsløsheds-kasser. Jeg forstod, at det ærede medlem var meget betænkelig ved, at man ikke fulgte kriteriet i arbejdsløshedsloven, at det ærede medlem ligefrem måtte melde pas overfor, at socialministeren skulle sidde og bestemme, hvem der skulle have hjælp. Dertil vil jeg sige — idet jeg henviser til det ærede medlem hr. Aage Foghs bemærkning — at det er et spørgsmål, der i høj grad egner sig til drøftelse i udvalget, for hvilket naturligvis alle oplysninger, der ønskes, vil blive stillet til rådighed.

Det ærede medlem gjorde også en bemærkning om $\frac{4}{5}$ -reglen. Herom vil jeg gerne sige, at virkningen i relation til denne regel efter dette lovforslag jo vil være uvæsentlig på grund af beløbenes størrelse, men naturligvis er jeg klar til med det ærede medlem at drøfte også det spørgsmål.

Det ærede medlem rejste endvidere spørgsmålet om at holde ikke-forsørgere udenfor. Det vil jeg på forhånd synes ikke vil være rimeligt. Jeg forstod, at det ærede medlem havde meget store betænkeligheder, og jeg kan kun give udtryk for håbet om, at det

[Justitsministeren.]

under udvalgsbehandlingen må lykkes at overvinde disse betænkeligheder.

Også til det ærede medlem hr. Poul Sørensen skal jeg gøre ganske enkelte bemærkninger. Det ærede medlem brugte meget stærke ord om den arbejdsløshed, der er skabt af regeringen, og talte meget bistert om, hvorledes den socialdemokratiske presse, der tidligere havde beskæftiget sig så meget med arbejdsløshedsproblemer, var gået stille med dørene i den senere tid. Ja, deroverfor kunne man vel nok gøre den bemærkning, at der har i hvert fald været den baggrund for at gå stille med dørene i de senere år, at arbejdsløsheden har været lavere end i de år, da det ærede medlem var medlem af en regering. Jeg kan minde ham om, at den gennemsnitlige arbejdsløshed i 1952 var 12 pct., i 1953 9 pct. og i 1954 8 pct., men der er nu kommet en beklagelig stigning i 1955.

Men hvadenten man nu vil tilslutte sig det ærede medlems opfattelse om regeringens skyld i den akutte situation eller ej, syntes jeg, da jeg hørte hans indledning med de meget store tal og hans understregen af tallenes alvor, at det vel måtte være optakten til, at han ville stemme for forslaget, og derfor blev jeg lidt forbavset over hans konklusion. Men på den anden side nærrede jeg et vist håb, for jeg opfattede det således, at det ærede medlem ikke ville tage stilling nu, men ville stille spørgsmålene i udvalget, og af svarene på disse spørgsmål ville så det ærede medlems og hans partis stilling afhænge. Jeg vil derfor slutte med at udtale håbet om, at besvarelsen må blive sådan, at det ærede medlem og hans parti kan medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Jeg forstod, at det ærede medlem hr. Aage Fogh var velvilligt indstillet til lovforslaget, og at det ærede medlem, hvor det drejer sig om, som han udtrykte det, virkelig vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser, ville medvirke til en ordening i henhold til lovforslagets § 2. Derfor takker jeg.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen var så venlig først at betegne lovforslaget som anerkendelsesværdigt og tilsidst at udtrykke sin velvilje overfor det. Jeg er naturligvis klar over, at det ærede medlem ikke kan være fuldt tilfreds, og at han mener, at en

række andre områder burde inddrages under lovgivningen. Herom har det ærede medlem på sit partis vegne stillet forslag, og dem vender vi tilbage til. Jeg vil sige om det specielle spørgsmål, det ærede medlem fremdrog, at jeg ikke vil finde det rigtigt at stille forslag om fuld dækning til alle kasser, simpelthen fordi der findes arbejdsløsheds-kasser, som er i en sådan situation, at de selv kan afholde omkostningerne. Det ærede medlem ved lige så godt som jeg, hvor varsom man skal være med at gennemføre foranstaltninger, som kan kalde på berettiget kritik, og hvor farligt det kan være i større eller mindre kredse at lægge sociallovgivningen for had ved gennemførelsen af bestemmelser, der med rette kan give anledning til kritik.

Jeg forstod det ærede medlem hr. Søren Olesen således, at han var velvilligt indstillet ikke alene med hensyn til at lade arbejdsløsheds-kasserne udbetale denne ekstraordinære hjælp, men også med hensyn til at stille statsmidler til rådighed som en passende hjælp til de arbejdsløsheds-kasser, der er vanskeligt stillet.

Jeg vil altså takke for den forholdsvise velvilje, lovforslaget har mødt, og give tilsagn om samarbejde i udvalget, idet jeg dog håber på, at udvalgsbehandlingen kan blive relativt kort.

Bundvad: Under henvisning til kommissionen om arbejdsløsheds-kasserne gik det ærede medlem hr. Poul Sørensen ind i, skal vi sige en foreløbig drøftelse af nogle principielle spørgsmål og talte herunder om, at kasserne var stivnet i fordomme, der ikke passede til nutidens forhold, og om, at det var nødvendigt at foretage en radikal ændring i disse forhold. Som mit partis medlem i kommissionen må jeg have lov at gøre en enkelt bemærkning i denne anledning. Det ærede medlem hr. Poul Sørensen sagde, at når ²/₃ af kassernes udgifter dækkes af det offentlige, så var tiden inde til, at det offentlige interesserede sig for dem. Nu kan jeg ikke rigtig se, at procenten har noget med denne sag at gøre. Ganske vist synes jeg, det er helt berettiget at sige, at det offentliges tilskud til arbejdsløsheds-kasserne er steget; men det er sket ved en omlægning af det offentliges udgifter, der samtidig har medført, at arbejdsløsheds-

[Bundvad.]

kassernes eget bidrag er steget ganske betydeligt. Tidligere havde vi det sådan, at der var et begrænset antal dage, hvori man kunne få understøttelse fra arbejdsløsheds-kasserne, 100 dage, og var man arbejdsløs i længere tid, kunne man gå på socialkontoret og få supplerende hjælp dér. Så ændrede vi forholdet og lavede en fortsættelseskasse i arbejdsløsheds-kasserne, vi flyttede udgifterne fra forsorgslovens område over til arbejdsløshedslovens område, men lod kasserne betale et klækkeligt bidrag; senere udbyggede vi det een gang til med endnu en ekstraordinær understøttelse. Tidligere henviste vi folk til at få børnetilskud på de offentlige kontorer, så flyttede vi det over til arbejdsløshedsloven og lod kasserne betale, og medens vi tidligere henviste de arbejdsløse til at få brændselshjælp på de offentlige kontorer, så lod vi arbejdsløsheds-kasserne udbetale det og — hvis de havde råd til det — for egen regning. Det er den udvikling, vi har været igennem.

Nok er statens samlede tilskud til arbejdsløsheds-kasserne steget, men hvis vi ser udgifterne til offentlig forsorg efter, så vil vi i samme periode finde et betydeligt fald dér, således at vi i virkeligheden har belastet arbejdsløsheds-kasserne og lettet de offentlige kasser. Jeg synes, vi skal have denne begrundning med, når vi taler om dette forhold.

Dernæst var det ærede medlem hr. Poul Sørensen inde på spørgsmålet om kontingenterne og arbejdsløsheds-kassernes formueserverer. Det system, vi har for arbejdsløsheds-kasserne med selvstændige kasser for de enkelte brancher eller fag, er godkendt af denne forsamling, og det organ, staten har til at kontrollere arbejdsløsheds-kasserne, har år efter år pålagt dem at oparbejde reserver; de må have formue for at kunne imødegå vanskelige tider. Nogle kasser har kunnet skabe sig det enten på grund af gunstige forhold for beskæftigelsen eller af andre grunde, medens andre ikke har kunnet. Men da vi nu står i den situation, at de kasser, der ikke har kunnet oparbejde reserver nok, har vanskeligheder, mener det ærede medlem hr. Poul Sørensen, at vi bare kan rage til os af det, de andre har opsparret; det synes jeg ikke er nogen særlig god linie at komme ind på. Hvis nyordningen

skal gå ud på det, tror jeg ikke, den bliver let at gennemføre. Man må jo spørge: Hvorfor er de pågældende kasser kriseramte? Jeg forstod, at det ærede medlem hr. Poul Sørensen mente, at det var på grund af regeringens politik, men så må man være glad for, at de konservatives forslag om skattelettelse og standsning af alle anlægsarbejder ikke blev gennemført, så havde vi set anderledes stor arbejdsløshed end den, vi har i øjeblikket. Forøvrigt vil jeg sige, at det i særlig grad er arbejdsmændene, der er ramte. Vi har i dag gennem statistisk departement fået at vide, at antallet af landbrugsmedhjælpere er gået ned med 120 000 i løbet af de sidste 10 år. Hvor er disse folk nu? De er søgt til byerhvervene og ifølge sagens natur ganske særlig ind i de ufaglærtes rækker; dér har vi bl. a. en af forklaringerne på, at sådanne kasser kan blive hårdt ramte.

Vi vil gerne være med til en nyordning, som man kalder det, men lad os finde ud af, hvorfor kasserne er ramte, og lad os finde ud af, hvor relationen er. Skal det være arbejderne som isoleret gruppe, der skal bære enhver risiko ved arbejdsløshed, eller har samfundet også en pligt her? Det er det, der er problemet.

Poul Sørensen: Jeg vil først sige et par ord til det ærede medlem hr. Bundvad, som føler sig foranlediget til at imødegå nogle af mine udtalelser. Det, det ærede medlem har fremført, har ikke noget at gøre med det, jeg har sagt. Jeg har ikke beklaget mig over det offentlige tilskud. Jeg har ikke sagt, at man bare skulle rage til sig af de reserver, som kasserne havde opsparret. Jeg har erkendt, at det var nødvendigt — og det mener jeg stadigvæk, og det vil jeg også fremefter mene — at det offentlige på klækkelig vis støtter arbejdsløsheds-kasserne. Jeg har ikke med et ord antydnet, at dette tilskud skulle sættes ned. Jeg har heller ikke foreslået en ordning, hvorefter de 360 mill. kr. skulle fordeles ligeligt mellem arbejdsløsheds-kasserne, det er jeg overhovedet ikke kommet ind på. Jeg erkender, at skal der laves en nyordning, må det antagelig blive sådan, at disse millioner forbliver ved den arbejdsløsheds-kasse, hvor de er nu. Det bliver antagelig udgangen af det, jeg har gjort mig til talsmand for.

[Poul Sørensen.]

Jeg vil gerne spørge det ærede medlem hr. Bundvad, hvorledes han stiller sig, når det offentlige lægger et så stort antal millioner kroner på bordet til arbejdsløsheds-kasserne og medlemmerne dernæst skal præstere, lad os sige 100 mill. kr.; mener det ærede medlem så, at disse 100 mill. kr. i fremtiden skal fremskaffes således, at arbejdsmændene af hver hundredkronesedel skal betale 3 kr. 50 øre og smedene 60 øre? Jeg har sagt, at jeg vil gå ind for en udligning kasserne imellem, ikke til fordel for det offentliges tilskud, men til fordel for en udligning af de kontingenter, som arbejdsmændene betaler i forhold til smedene og andre.

Jeg håber, at spørgsmålet blev stillet så klart, at det kan besvares lige så klart.

Til den højtærede justitsminister vil jeg sige, at jeg er ganske enig i, at en udvalgsbehandling lige så godt kan blive kort som lang; jeg skal ikke trække denne sag ud, og jeg kan henvise til, hvad jeg allerede har sagt om denne side af sagen. Inden jeg slutter, vil jeg dog gerne sige et par ord om igangsættelse af arbejde. Jeg erindrer meget vel, at man var så snedig at sende et cirkulære ud til kommunerne; enhver ved jo, hvorledes kommunernes økonomi er bundet, og at kommunerne ikke er i stand til at sætte de arbejder i gang, de vil, idet de er under kontrol fra højere sted, så derfor var det efter min mening et slag i luften. Hvis kommunerne var i stand til at igangsætte arbejder, synes jeg i høj grad, der var grund til at tale med kommuner som København, Aarhus, Aalborg, Odense, Esbjerg, Horsens og mange andre, der har rent socialdemokratisk flertal, om at træffe dispositioner til at sætte arbejder i gang, men jeg skal love for, at også disse kommuner er inde under helhedens virkning, og ansvaret ender vel til syvende og sidst hos den regering, vi nu har.

Det kan måske bidrage til belysning af situationen, når jeg — med formandens tilladelse — citerer, hvorledes „Social-Demokraten“ bedømmer en situation med arbejdsløshed. Det hedder her:

„I stedet for at føre en sådan økonomisk politik, at beskæftigelsen kunne opretholdes ved normal produktion, har

regeringen fastholdt en politik, der har nedsat produktionen og beskæftigelsen, påført samfundet store tab af værdier og overvæltet en knugende byrde på titusinder af danske arbejderhjem.

Denne fejlslagne og produktionsfjendtlige politik pålægger regeringen en tung skyldbyrde og en selvfølgelig pligt til at søge at afværge den katastrofe, som arbejdsmændene nu uden egen skyld trues af.“

Det var den 29. januar 1953!

Ravn: Jeg synes, det ærede medlem hr. Poul Sørensen giver en urimelig fremstilling af spørgsmålet om arbejdsløshed. Det er rigtigt, at man i den situation, hvori vi befinder os, sagtens kan finde en hel del tal frem, der viser, at vi har en relativt høj ledighed, og mange vil vel også, når man drøfter spørgsmålet om arbejdsløshed, henvise til året 1954, som var et år med rekordbeskæftigelse, med det højeste antal beskæftigede arbejdere, som vi måske har haft i de sidste 20—25 år.

Ser man på spørgsmålet på lidt længere sigt, vil det vise sig, at vi i hvert tilfælde i 1955 har haft noget lavere ledighed, end vi havde f. eks. i 1952, hvor det ærede medlem hr. Poul Sørensen havde noget med regeringen at gøre. I 1952 havde vi 12,5 pct. ledighed, i 1953: 9,2 pct., i 1954: 8 pct., i 1955: 9,7 pct., og tager man gennemsnittet for 1952—53, altså under den venstre-konservative regering, var det 10,9 pct. For årene 1954—55 under den socialdemokratiske regering var tallet 8,9 pct., altså gennemsnitlig 2 pct. lavere under den socialdemokratiske regering end under den venstre-konservative regering.

Jeg undervurderer ikke arbejdsløsheden og de ulykker, som følger af den, men har blot ønsket at nævne tallene, som de nu engang foreligger. Sandheden er altså den, at vi i løbet af disse år har vundet lidt ind i retning af fuld beskæftigelse.

Lorentzen: Jeg har egentlig ikke meget at føje til det, jeg allerede har sagt, men når man begynder at diskutere procenttallene for arbejdsløsheden, mener jeg at være i besiddelse af nogle officielle tal. Jeg har kun sagt, at der var stigende

[Lorentzen.]

arbejdsløshed i den senere tid, og har ikke prøvet at drage nogen konklusioner heraf udover det, jeg allerede har sagt.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at i 1951 var der i december måned en arbejdsløshed på 21,72 pct., medens vi i december 1955 er oppe på 27,62 pct. Det er tal, der kommer fra arbejdsdirektoratet, så de må være helt sikre.

Alfred Jensen: Jeg betragter det ikke som gode tegn, at man begynder at diskutere, i hvilken periode ledigheden har været størst, om det var under den socialdemokratiske regering, eller om det var under den tidligere, venstre-konservative regering. Det er en kendsgerning, at arbejdsløhestallene nu er stigende, og selvom man kommer med disse forskellige beregninger, sammenligninger mellem det ene år og det andet, kommer man dog ikke bort fra, at ledighedstallet i denne vinter, selvom man ser bort fra vejret, er 20 000—40 000 over det, det var sidste år. Jeg tror ikke, nogen talkunstner kan bortforklare det, for det er de nøgne fakta. De tal må man tage hensyn til, når man skal overveje, hvad vi skal gøre for at sikre beskæftigelse, og også når vi skal drøfte, hvad der skal foretages for at hjælpe de arbejdsløse.

Jeg bemærkede mig, at det ærede medlem hr. Poul Sørensen sagde, at det havde ikke meget formål at diskutere om, at kommunerne kunne sætte arbejder i gang, når der var lagt bånd på dem, når man havde sagt til dem, at de ikke måtte sætte arbejder i gang. Ja, men det er jo netop her, arbejdsmandsforbundets tvivl kommer frem, og det er heroverfor, at formanden for dette store forbund, Chr. Larsen, har gjort opmærksom på, at man er gået den forkerte vej, og at man bør ændre denne politik, at man bør sætte beskæftigelsesforanstaltninger i gang. Jeg er helt enig med det ærede medlem hr. Poul Sørensen i, at man burde sige til de 6 store socialdemokratiske kommuner, der her er nævnt, at de bør sætte beskæftigelsesforanstaltninger i gang for at bringe arbejdsløsheden så langt ned som muligt, men denne henvendelse bør så sandelig også gælde alle andre kommuner, der har mulighed for at sætte arbejder i gang og dermed

lindre nøden. Men hertil kommer så, hvad man også bør tage i betragtning, at med de prisstigninger, der er foregået, er det også nødvendigt, at man træder til med ekstra hjælp. Det har man mulighed for; der er kommuner, der har gjort det.

Ministeren sagde et par ord til mig. Han mente, det var forkert at give fuld dækning for de ekstra udgifter, en sådan udbetaling af brændselshjælp ville påføre arbejdsløshedskasserne. Jeg sad og hørte på det ærede medlem hr. Bundvads tale om, at det var urimeligt, at man stillede regnskabet op, som man gjorde, når man havde placeret en del af samfundets udgifter på kasserne. Ja, det er det, det drejer sig om her. Det drejer sig om, at de arbejdsløse er i en vanskelig situation, og at samfundet bør hjælpe dem, og så synes jeg, det er urimeligt at skele til de muligheder, enkelte kasser kan have for at klare en sådan udbetaling. Jeg ved meget vel, at der er nogen, der siger, at det er urimeligt at yde hjælp til kasser, der råder over store formuer, men går man ud fra det, der er det centrale, at det må være samfundets opgave at træde hjælpende til her, kan det ikke være rigtigt, selvom nogle vil skumle lidt over det og vil pålægge visse kasser hele udgiften eller en stor del af den. Det må være samfundet, der skal påtage sig denne opgave.

Aage Fogh: Jeg skal ikke blande mig i diskussionen om procenterne. Jeg vil gerne have lov at understrege, at i de sidste 4—5 år er der årlig udbetalt omkring 250 mill. kr. gennem arbejdsløshedskasserne. Jeg vil regne med, at i det sidste par år har det kostet ca. 600 kr. pr. organiseret arbejdsmand i Danmark at udrede arbejdsløshedsunderstøttelse. Jeg vil gerne derudfra gøre den almindelige bemærkning, at jeg tror, at en væsentlig part af disse mange penge ville være mere fornuftigt anvendt, hvis man brugte dem til produktivt arbejde i stedet for til understøttelse. Jeg tror ikke på, at landet ikke har råd til at udnytte denne ledige arbejdskraft, når det gøres på en forstandig måde. Jeg kunne godt give anvisning på en række arbejder, jeg synes man burde gennemføre i stedet for at betale arbejdsløshedsunderstøttelse i den udstrækning, man gør det nu.

Bundvad: Jeg forstår, at det ærede medlem hr. Poul Sørensen ikke beskæftiger sig så meget med tanken om formueudligning, som han gjorde det på et tidligere tidspunkt, men at det for ham nu mere drejer sig om at udligne det offentliges tilskud til kasserne på den efter hans mening mest rimelige måde. I den anledning spørger det ærede medlem mig, hvordan jeg tænker mig f. eks. et tilskud på 100 mill. kr. fordelt mellem kasser, der for den enes vedkommende har et årligt kontingent på 60 kr. og for den andens vedkommende et årligt kontingent på 260 kr. Jeg vil gerne sige, at jeg har den opfattelse, at vi bør gå væk fra at give offentlige tilskud i forhold til indtægten og give dem i forhold til udgiften.

Det er det, det drejer sig om. Derved må den kasse, der har den lille arbejdsløshed, klare sig selv i højere grad end den, der er hårdere belastet og kriseram. Den kasse, der af den utilregnelige årsager er hårdst ramt, bør ifølge sagens natur også have den største hjælp. Det er det principielle grundlag, jeg gerne vil arbejde ud fra, når vi skal tale om spørgsmålet i kommissionen.

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Det er rigtigt, at med hensyn til formueforholdene stiller sagen sig, såvidt jeg kan se, noget anderledes, hvis man virkelig gennemarbejder spørgsmålet til bunds, idet det ligger ganske klart for mig, at de velstillede kasser, som har oparbejdet en formue, selvfølgelig har fået betydelig mindre statstilskud. Derfor kan man sige, at det offentlige ikke har samme krav på den opsparede formue, som det ville have, hvis det var kasser, der havde fået store tilskud fra det offentlige. Den sag klarer vi nok. Jeg har ikke så stor interesse for, at dette forhold skal danne grundlag for en nyordning. Men der er et spørgsmål, som det ærede medlem hr. Bundvad ikke svarede på. Jeg spurgte slet ikke det ærede medlem om det offentliges tilskud, men jeg

spurgte: Når der af samtlige 675 000 arbejdere i arbejdsløhedskasserne skal præsteres et kontingent på f. eks. 100 mill. kr., vil det ærede medlem så gå ind på den tankegang, at kontingentet bliver pålagt på et mere ligeligt og efter min mening mere rimeligt grundlag, således at vi kommer bort fra, at den dårligt stillede arbejdsmand må betale 3 kr. 50 øre af en hundredkroneseddel, mens smeden betaler 50 øre. Det drejer sig slet ikke om det offentliges tilskud, men om det, arbejderne selv skal præstere. Vil det ærede medlem være med til en udliggning og dermed stille de dårligst stillede arbejdere gunstigere?

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne gentage overfor det ærede medlem hr. Alfred Jensen, at jeg af de grunde, jeg nævnte før, ville anse det for særdeles uklogt også at stille forslag om dækning af udgifterne for arbejdsløhedskasser, der selv kan klare udgiften.

Så vil jeg lige gøre en bemærkning til det ærede medlem hr. Lorentzen. Synes det ærede medlem, at de tal, han nævnte, faste og gode tal for en tilfældig måned, har nogen værdi i relation til de årstal, der er nævnt?

(Kort bemærkning).

Lorentzen: Jeg forstår knap nok, hvad den højtærede konstituerede socialminister mener med sin bemærkning til mig; det, jeg sagde, var ikke spor andet end en kort tilføjelse til det, jeg havde sagt før; det var for at nævne et ganske bestemt tal. Jeg har ikke givet det ud for mere end det, det var: arbejdsløhedstallet for december. Jeg har ikke engang nævnt arbejdsløhedstallet for januar, så jeg kan ikke se noget som helst odiøst eller illoyalt i at nævne dette tal efter al den diskussion, der her har været om spørgsmålet. Den højtærede minister vil også, hvis han læser min tale igennem, kunne se, at den ikke indeholder noget angreb, hverken i den ene eller den anden retning, men kun fuldkommen objektive og rigtige tal.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): I diskussionen er inddraget arbejdsløshedsprocenten, og tallene for de 4 sidste år er nævnt. Så kommer det ærede medlem med to tilfældigt valgte tal, nemlig tallene for december måned 1951 og december måned 1955. Hvad var hensigten dermed?

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ravn: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Alfred Jensen: I betragtning af den store betydning, dette lovforslag har, og den forbindelse, det har med arbejdsløsheden og de arbejdsløses forhold i almindelighed, skal jeg tillade mig at foreslå, at lovforslaget henvises ikke til et udvalg på 17 medlemmer, men til et udvalg på 21 medlemmer, således at kommunisterne, der har fremsat lovforslag om de arbejdsløses forhold, også kan blive repræsenteret i udvalget og dær gøre deres synspunkter gældende på en sådan måde, at det kan virke befrugtende på det arbejde, udvalget skal udføre.

Ravns forslag om at henvise lovforslaget til et udvalg på 17 medlemmer vedtoges med 104 stemmer mod 5; 4 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Dermed bortfaldt *Alfred Jensens* forslag om at henvise lovforslaget til et udvalg på 21 medlemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om dyrtidstillæg til arbejdsløse [af Alfred Jensen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 891, fremsættelsen i tidenden sp. 2264).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. [af Alfred Jensen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 889, fremsættelsen i tidenden sp. 2264).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Det af de ærede medlemmer hr. Alfred Jensen m. fl. fremsatte lovforslag om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring går jo ud på i § 15, stk. 5, i den gældende arbejdsløshedslov at slette bestemmelsen om, at ikke-forsørgere skal have 15 års medlemstid eller derover for at kunne oppebære huslejhjælp.

Jeg vil uden videre gøre det ærede medlem den indrømmelse, at man altid kan diskutere, hvorvidt man med denne 15 års frist har ramt det rette, men jeg ville være meget betænkelig ved uden en nærmere undersøgelse af lovforslagets virkninger — herunder ikke alene de økonomiske — med et pennestrøg at stryge bestemmelsen, og jeg ville også være det af den grund, jeg nævnte for det ærede medlem før, nemlig at man skal være varsom med gennem bestemmelser i lovgivningen, der kan få en urimelig virkning, om det så blot er i enkelte tilfælde, at skabe uvilje imod den sociale lovgivning. Derfor vil jeg mene, at der må en dyberegående undersøgelse til, før det er muligt for det høje ting at tage stilling til, om denne bestemmelse skal lempes eller helt bortfalde.

Til lovforslaget om dyrtidstillæg til arbejdsløse skal jeg kun gøre to bemærkninger. Den ene er, at det jo er givet, at lovforslagets gennemførelse ville medføre meget betydelige udgifter. Efter hvad der er oplyst for mig, ville merudgifterne andrage op imod 100 mill. kr., men jeg går ud fra, at det ærede medlem så også har gjort sig visse forestillinger om, hvorledes dette beløb skulle skaffes tilveje; det vil det interessere mig at høre. Jeg vil dog gerne understrege, at det kun har interesse at høre det ærede medlems mening på dette område, for så vidt det drejer sig om forslag, der politisk lader sig gennemføre.